

Издаје два пута
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
— писи се не враћају. —

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Пазите и чувајте се браћо!

Као што знате, недавно су у Угарској били избори. Влада је грофа Тисе обрала бостан на изборима и добила је мањину у сабору. Па и ако су мађарске странке, противне влади, на избору врло добро прошле, и ако су Румуни изабрали неколико својих народних људи, ми Срби прошли смо врло рђаво. Осим једног јединог народног човека Љубе Павловића, који је изабран за посланика у турско-бечејском срезу (котару), Срби у Угарској нису изабрали више ни једног јединог. Некада за Милетића имали смо и десетину својих људи народних у сабору, данас на велику жалост своју, једва једног јединог.

Од многих узрока крива је тој жалости и поразу нашем и српска неспремност за изборе. То је од прилике било онако као и с Русијом. Она је дочекала неспремна рат с Јапаном, па је сад овај бије. Срби су у Угарској дочекали неспремни и још међу себе завађени изборе, па су зато онако и прошли. У том злу још је и једна брука и срамота наша, од које нам образ народни мора црвенисти: многи су се Срби изборници дали наговорити, поткупити за гуљаш и чашу пива — па су гласали за Мађаре, а на своје Србе људе, који би их у сабору угарском ода зла бранили, нису ни мислили. С једне стране неспремност за изборе и завађеност, с друге поткупљивост, и Срби у Угарској остадоше без својих заступника и бранича у сабору.

Да не би тако било и нама Србима у Хрватској и Славонији, ми вас већ сад упозоравамо браћо Срби на то, да се спремате за избор. Ако ове године не буде избора за сабор, (а могло би то лако бити, па да нас влада изне-
нади, као што је пре четир године учинио гроф Кун Хедерварски), али онда до године под јесен биће нови избори за сабор, као што је два

пут два четир, јер посланицима истиче рок од пет година, па се по закону мора изабрати нови сабор.

Пазите браћо за то, па не обећавајте свога гласа, не дајте се обећањима и грошевима за-
вести. Око вас ће изборника скакати предстој-
ници, бележници, начелници, опћински писари и стражари и други људи, да вас задобију за владину мађаронску странку, или како се друк-
чије зове народну странку, јер се некад давно пре тридесет и више година назвала народна странка, али у њој су били други људи од да-
нашњих.

Не дајте се завести обећањима ни с друге стране. И Хрвати, који припадају другим стран-
кама, а не владиној, покушаће да вас за себе задобију, па да за њих гласате. Не дајте се обмањивати, већ ви њима лепо реците овако: Ми ћемо се Срби договорити и споразумети са својим правим народним људима Србима овде и с онима у Загребу, и они ће нама усмено или писмено, или у „Новом Србобрану“ и нашем народном листу казати, шта ћемо и како ћемо радити, за кога ћемо гласати и кога ћемо свога човека да бирамо за посланика. Докле то не уговоримо, не дам ја своје поштене речи никоме.

Ако тако браћо будемо радили, ако се по-
бринемо да сваки наш човек, који има права да бира, уђе за времена у изборне листине, онда ћемо и ми послати своје људе у сабор, па нећемо ми једини Срби у сабору (а има нас у Хрватској и Славонији око седам сто хиљада) остати као сува грана, без својих на-
родних људи у сабору. Ови Срби, што их сад имамо у сабору, служе влади, служе за своју корист, а не служе народу нити се брину за његово добро.

Пази, дакле народе и недај се заводити ни
варати!

Твој народни пријатељ.

Српска повјест.

7.

Краљ Стеван Урош-Дечански.

(Краљевао од 1321 - 1331.)

Чим нестане са свијета јуначког и мудрог краља Милутина, пођоше Срби мало унатраг. Одмах плану буна против Стевана Уроша. Хтио је бити краљ Константин, брат Стевана Уроша по оцу, син Гркиње Симониде, а хтио се за краљити и Владислав, брат му од стрица Драгутина, брата Милутинова. Али је сав народ био уз Стевана Уроша, те изабере њега за краља у граду Пећи и метне круну на главу њему и сину му Душану.

Тада Стеван Урош удари најприје на Константина, разбије му војску, а Константин погине у боју. Иза тога обори се на Владислава те и његову војску смлави. Владислав побјегне у Мађарску.

Стеван Дечански био је човјек миран, није волио водити ратова. Кад је свладао буне, мислио је да у миру унапређује своју земљу. Али му не дадоше други.

Зет му, бугарски краљ Михаило Шишмановић, који је узео Стеванову сестру Неду за жену, отјера њу, па узме за жену кћер грчког цара Андроника. Кад се тако опријатељио с њим, позове га, да у друштву ударе на Србију, отму је и подијеле.

Црн се облак надви над Србе. Срби сами, а у душманском табору војска цара грчког, бугарског, а у бугарској војсци силни Татари и помоћна војска влашког војводе Иванка Басарабе. Али срећа послужи Србе. Душмани не навалише заједно, већ се договорише, да Бугари ударе од истока, а Грци од југа; у сред Србије да се састану и да је растргају. Да ударише сложено одмах с почетка, пропадоше Срби, јер бугарска је војска сама за се била много већа од српске.

Стеван Урош ту погрешку душманску добро употреби, па намисли, да најприје крене са својом војском на Бугаре, па ако њих разбије, онда на Грке.

Бугари провале први у Србију и стану страшно палити и пљачкати по Србији. Српска војска се сустави код мјеста Велбужда на ријечи Каменчи и ту дочека Бугаре. Српски краљ најприје понуди бугарском краљу, да се помире. Он му поручи:

Опомени се, да ти ништа нијесам учинио, зашто дакле да ти уништаваш српски род? Ако си тако силан, ратуј с дивљацима, а не ударај на Хришћане. Помисли само, колико ће матера дјецу изгубити, колико љуба и сеја заукати?

Бугарски краљ му отпоручи:

Ако не подвргнеш врат свој под моје ноге, уморићу те највећим мукама.

Дакле мира није било.

Сутрадан у суботу 28. јулија 1330. год. дође до страшног братског боја. Срби су знали да их је пуно мање, па намисле тај мањак на кналити мудрошћу.

Срби се лијепо до подне сложе у бојни ред, па ударе управ у подне на Бугаре, који се још нијесу били распоредили. „Идите, дјецо у име Господње“ рекао је Србима краљ Стеван Урош. Срби се доиста као муња оборише на Бугаре. Дође до страшног, крвавог окршаја. За мало, па се поље покри бугарским лешинама, а Бугари стадоше на све стране бјежати. Срби се натисну за њима, и ту настане прави покољ. Сам краљ бугарски Михаило бјежаше из све снаге из тог покоља, али му коњ по срне, Срби га сустигну и убију. Хиљаде Бугара и њихових савезника покрише својим лешинама бојно поље, силни бише заробљени особито многобројна бугарска властела (племићи). Просте војнике Бугаре Срби пустише кући слободне, а бугарске великаше метнуше у окове. Неколико хиљада заробљених Татара исјекоше Срби до једног, а тијела им оставише несахрањена за храну гавранима и орловима. Краља Михаила сахранише Срби свечано, како и спада краља. Крви се толико пролило, да је ријека Струма текла крвава. Срби заплијенише грдан плијен, сав бугарски табор.

Послије боја провали српска војска у Бугарску. Бугарски великаши понуде Стевану, да узме Бугарску себи, да је споји са Србијом. Стеван узме само оне земље у којима је живио српски народ, а у осталој Бугарској постави за краља свог сестрића Шишмана другог, сина погинулог краља Михаила и сестре своје Неде.

Кад је свршио с Бугарима окрене се Стеван Урош на Грке. Али Грци сами побјегну из Србије, кад чуше за бугарску погибију. Срби отму натраг ону земљу и градове, што су их Грци били заузели. С плијеном, што га је заплијенио, сагради Стеван Урош дивни манастир Високе Дечане, па га зато и прозваше Стеван Дечански.

Није Стеван Дечански дуго живио послвије овог рата. Његова друга жена, Гркиња Марија, радила је о глави сину од прве жене, краљевићу Душану, великом јунаку, који се прославио највећма у боју код Велбужда и окренуо бојну срећу на српску страну, а ког је народ зато заволио. Она је хтјела да српски краљ буде њезин син Синиша, а не Душан. Властела се зато побуни, али се буна утиша. Али кад Марија не хтједе ни даље мировати, већ узе и даље радити о глави Душану и прогонити са краљевског двора Србе, а намјештати свуда

своје Грке, Срби се и опет побуне. Бунтовничка војска под водством Душановим ухвати краља и породицу му, метне их у град Звечан. Сабор прогласи за краља Душана. Два мјесеца послје тога удаве, неки великаши ваљада, старог Стевана Дечанског. Бојали су се, да ће се син помирити са оцем, па да ће они због буне изгубити главе. Тако ето несретно сврши добри, мирољубиви и побожни Стеван Дечански у старости од шездесет година. Не моглоше дочекати ни да склопи своје уморене очи.

Иза њега дође дакле на владу Стеван Душан, прозвани Силни, први цар српски, најславнији српски владар.

Краљевић Марко и орао.

Лежи Марко крај друма царева,
 Покрио се зеленом доламом,
 По образу срмајли марамом,
 Чело главе копље ударио,
 За копље је Шара коњиц свезан, 5
 На копљу је сура тица орле,
 Шири крила, Марку чини лада,
 А у кљуну носи воде ладне,
 Те запаја рањена јунака,
 Ал' беседи из горице вила: 10
 „О Бога ти, сура тицо орле!
 „Што је теби добра учинио,
 „Учинио Краљевићу Марко,
 „Шириш крила, те му чиниш лада,
 „И у кљуну носиш воде ладне, 15
 „Те запајаш рањена јунака?“
 Ал' боседи сура тица орле:
 „Мучи, вило, муком се замукла!
 „Како м' није добра учинио,
 „Учинио Краљевићу Марко? 20
 „Можеш знати и паметовати,
 „Кад изгибе војска на Косову
 „И обадва цара погинуше,
 „Цар Мурате и кнеже Лазаре,
 „Паде крвца коњу до стрмашца 25
 „И јунаку до свил'на појаса,
 „По њој плове коњи и јунаци,
 „Коњ до коња јунак до јунака?
 „А ми птице долетисмо гладне,
 „Долетисмо и гладне и жедне, 30
 „Љуцкога се наранисмо мяса
 „И крви се љуцке напојисмо,
 „А моја се крила заквасише,
 „Плану сунце из неба ведрога,
 „Те се моја крила окореше, 35
 „Ја не могах с крилма полетити,
 „А моје је друштво одлетило,
 „Ја остадох на сред поља равна,
 „Те ме газе коњи и јунаци;
 „Бог донесе Краљевића Марка, 40
 „Узе мене из крви јуначке,

„Па ме метну за себе на Шарца,
 „Однесе ме у гору зелену,
 „Па ме метну на јелову грану,
 „Из небеса ситан дажд удари, 45
 „Те се моја крила поопраше,
 „И ја могах с крилма полетити,
 „Полетити по гори зеленој,
 „Састадох се с мојом дружбиницом.
 „Друго ми је добро учинио 50
 „Учинио Краљевићу Марко:
 „Можеш знати и паметовати,
 „Кад изгоре варош на Косову
 „И изгоре кула Ацагина?
 „Онде били моји орлушићи, 55
 „Па и скупи Краљевићу Марко,
 „Он и скупи у свил'на недарца,
 „Однесе и двору бијеломе,
 „Па и рани читав месец дана,
 „Читав месец и недељу више, 60
 „Па и пусти у гору зелену,
 „Састадох се с моји орлушићи;
 „То је мени учинио Марко.“
 „Спомиње се Краљевићу Марко,
 „Као добар данак у години. 65

Руско-јапански рат.

Одступање од Мукдена.

Руска се војска повукла од Мукдена према манџурском граду Тјелину, а одатле се повлачи још даље према Харбину на север. Где ће се уставити одступање руско, није позната ствар, али Руси морају чекати појачања из Европе, а дотле непрестано узмицати пред јачим непријатељем. Да ће доћи до мањих и већих битака, о томе нема сумње, али одлучне битке неће бити бар за неколико месеци на копну.

Крвава битка код Мукдена стајала је страшан број људских жртава. Рачуна се да су Руси имали код Мукдена и приликом одступања преко осамдесет хиљада људи што мртвих што рањених, а Јапанци преко сто хиљада. То је огроман број и не зна се кад је више крви проливано.

Куропаткину је зашао за леђа ген. Ноги. Ноги то не би могао био учинити, да није кренуо својом војском преко китајског земљишта и по китајској жељезници. То по међународном праву не би могло бити, али се Јапанци нису на то право, за које се каже да вреди међу државама и народима, ни досад обазирали, ни држали, па тако ни код Мукдена. Свакако руски заповедник војске морао је то имати пред очима, па би се можда ствар друкчије свршила.

Руси су оставили у Мукдену много хране, која је била спремна за дуже време за војску, и та је пала Јапанцима у руке, у колико није уништена, и магацини снаљени. Топова су само

неколико отели. Пораз је код Мукдена понукао цара, да од Куропаткина одузме заповедништво све поморске и копнене војске и да га преда старом генералу Љињевићу, који је био досад заповедник прве руске војске под Куропаткином. Свет је искрено пожалио генерала Куропаткина, и свако се питао, шта ће несрећни заповедник учинити. Тешка се борба морала водити у души његовој и неки су чак говорили, да ће се он убити. Међутим читав свет нашао се у чуду, кад је Куропаткин јавио цару, да он не може отићи с бојног поља, јер му је оно свето, па моли и заклиње цара, да га именује заповедником прве војске (дотле Љињевићеве), јер је он готов да остане на бојном пољу и као прости војник. Дабогме да је цар испунио жељу Куропаткинову и именован га заповедником прве војске. Знање и богато искуство, које је Куропаткин стекао за ову годину на бојном пољу, користиће много руској војсци и главном заповеднику. У

својој молби каже Куропаткин, да ће му поћи за руком повратити свој глас као војсковође, ако га цар именује за заповедника прве војске. Стари „папаша“ Љињевић, како га војници зову, помогао је молбу Куропаткинову код цара. Кад је војска чула, да Куропаткин остаје она је била јако весела, јер Куропаткина војници воле и поштују, ма да није био срећан доселе у рату с Ојамом. Сва руска штампа хвали у звезде овај корак Куропаткина, који је показао како воли свој народ и своју отаџбину.

Генерал Љињевић,
врховни заповједник руске
манџурске војске.

Адмирал Алексејев
бивши царски намјесник
у Азији.

Генерал Куропаткин
бивши врховни заповједник, а сада
заповједник прве војске.

пукао данашњи рат, заповедао је Љињевић трупама у Владивостоку, а затим је постао заповедником I. војске код Куропаткина. Стари папаша омиљен је код све војске, а особито код сибирских регимената, и на гласу је као енергичан војник јаке воље.

Љињевић је и после мукденског пораза показао своју способност, јер је одступио према Тјелину са читавом својом војском без икаквих губитака у људима и материјалу и ушао је у Тјелин с музиком и песмом.

Руска балтијска морнарица.

Како се јавља адмирал Рожественскиј са целом флотом балтијском кренуо се напред са острва Мадагаскара, где је, како знамо, дуже времена био, чекајући неке ратне лађе, које су му ових дана стигле. Рожественскиј је сада на путу у Индијски Океан. Многи држе да ће наскоро, можда још овај који дан, доћи да боја

између адмирала Тога и

Рожественског. Ако Русима Бог и

срећа даде, да победе јапанску морнарицу, онда је за Јапан рат изгубљен, јер ће бити војска одсечена од Јапана и онда је за Русе добивен рат.

Истина, и онда би се Јапанци утврдили и борили, али би се ствар коначно морала решити повољно по Русе. Кад Јапанци не би могли добивати појачања, онда би морали на послетку клонути и пасти пред јачом силом руском. Свет с великом пажњом очекује ову љуту поморску битку која ће одлучити ратом.

Истина, и онда би се Јапанци утврдили и борили, али би се ствар коначно морала решити повољно по Русе. Кад Јапанци не би могли добивати појачања, онда би морали на послетку клонути и пасти пред јачом силом руском. Свет с великом пажњом очекује ову љуту поморску битку која ће одлучити ратом.

Истина, и онда би се Јапанци утврдили и борили, али би се ствар коначно морала решити повољно по Русе. Кад Јапанци не би могли добивати појачања, онда би морали на послетку клонути и пасти пред јачом силом руском. Свет с великом пажњом очекује ову љуту поморску битку која ће одлучити ратом.

Истина, и онда би се Јапанци утврдили и борили, али би се ствар коначно морала решити повољно по Русе. Кад Јапанци не би могли добивати појачања, онда би морали на послетку клонути и пасти пред јачом силом руском. Свет с великом пажњом очекује ову љуту поморску битку која ће одлучити ратом.

Истина, и онда би се Јапанци утврдили и борили, али би се ствар коначно морала решити повољно по Русе. Кад Јапанци не би могли добивати појачања, онда би морали на послетку клонути и пасти пред јачом силом руском. Свет с великом пажњом очекује ову љуту поморску битку која ће одлучити ратом.

Истина, и онда би се Јапанци утврдили и борили, али би се ствар коначно морала решити повољно по Русе. Кад Јапанци не би могли добивати појачања, онда би морали на послетку клонути и пасти пред јачом силом руском. Свет с великом пажњом очекује ову љуту поморску битку која ће одлучити ратом.

Истина, и онда би се Јапанци утврдили и борили, али би се ствар коначно морала решити повољно по Русе. Кад Јапанци не би могли добивати појачања, онда би морали на послетку клонути и пасти пред јачом силом руском. Свет с великом пажњом очекује ову љуту поморску битку која ће одлучити ратом.

Генерал Љињевић.

Николај Петровић Љињевић по пореклу је старином Пољак, има 67 година, произишао је од инфантеријске трупе, служио дуже времена на Кавказу, у Туркестану, у Усуријској области и год. 1900. пред боксерске немире у Китају именован је заповедником I. сибирског армијског кора, којим је он за време устанка у Китају заповедао и показао се пред читавом европском војском као најспособнији генерал. Он је први ушао у Пекин. Год. 1903, именован је Љињевић заповедником војног округа амурског сменивши са тог места генерала Дејана Суботића. Кад је

Работа.

Све до 1874. године су се за извођење и уздржавање земаљских, котарских и опћинских радња и грађевина морали давати бесплатни ручни и возни тежаци у нарави. Хрватско-славонски сабор је 30 децембра 1873. створио закон, који је укинуо давање бесплатних јавних тежака, а мјесто тога одредио, да сваки мушкарац, чим наврши 18-ту годину, мора сваке године плаћати у готовом новцу К 2.40, а за сваки комад своје теглеће марве К 2. Ако такав мушкарац није сам свој или ако је слуга, онда

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

мора за њега платити отац или газда његов.

Опроштени су од плаћања работе или како закон каже од откупа јавних радња: 1.) часници (официри) док су у служби војној; 2.) војници код линије за цијело вријеме презентне службе т. ј. док служе под пушком; 3.) домовањци за прву службену годину; 4.) немоћници, који живе од туђе помоћи; 5.) ђаци јавних школа и 6.) редовници (фратрови и калуђери), ако не управљају парохијом или ако осим манастира немају других непокретнина.

Под теглећом марвом се разумијева само марва, која тегли, па зато нико није дужан плаћати работу: 1.) за краве музаре; 2.) за јунад и ждребад, док још није за презање; 3.) за ждрепце и бикове, који се употребљавају само за расплод (за скок и опасивање); 4.) за расплодне кобиле у ергелама. Али ако когод краву музару у прегне у јарам, онда мора и за њу плаћати работу.

Лудо ради, когод затаји код пописивања работе или мушкарца или марвинче, за које треба да плаћа работу, јер ће га за цијело ухватити у лажи — та у лаже су кратке ноге! —, па ће онда морати платити три пута онолико, колико је дужан.

Ако је коме одмјерена погрешно работа за више мушке чељади или за више комада марве, него што је има, може за 14 дана, кад прими обавијест о свршеном пропису ставити уток кр. котарској области, па ће се грешка исправити. Грешан је свако осим Бога.

Работа се може уплатити у два пут: половина у јануару, а половина у септембру. Зато ће ваљан господар гледати, да је намири на вријеме без оврхе.

Платити се мора толико работе, колико је ко имао одрасле мушке чељади и теглеће марве, макар одмах сутра дан последије пописа умрло које чељаде мушко, или му парнуо који комад теглеће марве или макар одмах сутра продао сву марву. Такав је закон, па зато не ради паметно, који у вријеме, кад добије опомену, да плати работу, не ће да то учини, већ се бесмислено парнички и истјерива право, гдје га нема.

Добро упамти још и ово! Закон од 1873. г није укинуо за све случајеве давање бесплатних возних и ручних тежака, него је нарочито у §-у (параграфу) 14-том одредио и заповиједио, да су оближњи житељи т. ј. они, којих се ствар најприје тиче, цијелом својом снагом дужни дати потребно ручно и возно дјело у нарави код разгртања великог снијџа, поводња, обране мостова и насипа, пожара у шуми, једном ријечи: кадгод пријети велика невоља и опасност. И по §-фу 48-мом слово б.) законског чланка XVI. од 1870. године морају опћинари, када треба, давати у нарави ручне и возне тежаке за опћинске путеве, јарке, канале и мостове и то по размјеру за посао подобних мушкараца од 16 до 60 година и по размјеру теглеће марве.

Зато се никада не опири, кад ред дође на тебе, да идеш на работу, него иди без поговора или сам или пошаљи кога одраслог мјесто себе, јер ће иначе опћине наручити надничара о твој трошку, а то ће те скупо доћи. Ако мислиш, да ти ниси био дужан ићи на работу јер није био ред на теби, не кроји сам себи правде, већ се пожали вишој власти, а она ћете морати већ узети у заштиту. То је

твоје право, а њезина је дужност да учини оно, што закон заповиједа, јер закон треба да буде највећа воља.

Гавра Кошенол.

Збежанке и Калашкиње (Српкиње крај Пеште) играју коло.

Слика из Сријема.

Њеки дан чекам ја жељезнички воз на једној од сријемских станица. Већ је било доста свијета на станици, и то Срба, Нијемаца, Словака и Мађара, и ја почех посматрати тај свијет. Нијесам дуго чекао, али сам много видио, а ево шта:

„Мађарица, слушкиња код неког од жељезничких чиновника, изашла пред станицу, на руци јој дијете, тако од године дана, којему је она дала клип од кукуруза у руке, да га забави. Дијете се неко вријеме забављало кукурузом и напосљетку га испусти из руке. Ма-

Ђарица у оном часу кад клип паде на земљу, стаде на њега, и поче га под ногом окретати и за трен би кукуруз окруњен, затим цакну ногом комушину, окрену се и оде пјевушећи даље. —

Швабица, остарија жена, сагну се и купи онај кукуруз, помијешан са пијеском и врже га у неку котарицу, а док га је купила, полугласно рече: „Dös is' gut für die Gäns“. (То је за гуске добро). Србин, човјек од неких тридесет година посматраше то све као и ја и ћуташе све дотле, док се Швабица не сагну да купи зрње, па онда чисто подругљиво рече: „Ух, ух, али ћеш се обогатити“. Кад сам то видио створи се преда мном слика народног живота у Сријему посљедњих педесет година. — У то дојури влак и ја чисто поражен ступих у њ, па видјевши с каквим непријатељем српски народ има да се бори, и колико ће се још борити морати, сјетих се оне реченице: „Ко презире мало, није вриједан великога“.

Душан Павловић.

Наше друго Косово.

Кућа му је на сред села. Лепа кућа од саме цигле са красном оградом. А бациш ли поглед у двориште, видићеш да је пуна кућа свега. Ту су ти велики пластови сена и трахорице, ту чардаци и друге зграде пуне хране. То је кућа чика Симе Борића. Мало друштво у кући: сем њега син му Аксентије и снаха Анђелија са двоје дечице.

Разболела се једног дана снаха Анђелија. Богу душу! Звали свештеника да чита молитву. Кад је свршио свештеник, тада позва Чика Симу у кућу саветујући му, да и лекара позове.

Чика Сима се снебива. Спустио главу доле па ћути. Види се хтео би нешто рећи свом духовном оцу ал не може. Боле, боле — ту на срцу — говорио је у себи чика Сима. Испратио је свештеника до врата у дворишту па га онда заустави. „Нећу да ћутим, нећу... Оче!“

— Шта је чика Симо?

— Не, не, не могу, не могу рећи! Стид ме је! Срамота ме је! О мој оче!

— Говори чика Симо! Што речеш мени биће као закопано.

— Знам оче — ама то што се у мојој кући догодило... слушај! Моја снаха Анђелија није од Божје воље болесна.

— Како то Симо? —

— Ето како! Јуче дошао син са орања. Гладан уморан. У кући треба штогод да се скува а она лежи. Видим син ми тужан и невес'о. Устумар'о се по кући а све хуче. Онда Наједанпут долети мени па ће рећи: бабо!

— Ој!

— Изгубићемо — каже — Анђелију.

— А зашто сине? —

— Ех зашто, наше зло! Била је — да простиш бабо — тешка, носећа. Бог је дао бабо, и ти би имао за кратко време и трећег унука. Ама ето несрећа — тровала се.

Еј наопако и у зао час! А што то уради кукавица? Зар то у мојој кући?

— Тако бабо — каже Аксентије. — Пила је неку траву, дала јој нека врачара.

Старац заћута и задрхта. Из ока му се скрунише две сузе.

Да, несрећа је то велика мој Симо — прихватиће свештеник. Знам ја то одавно, видим, одавно видим шта Српкиње наше раде. Није ми то првина да чујем о несретном тровању чеда свога — греху црном. Да Симо, одавно видим ја то. Српкиње наше неће да роде. А то ће нас упропастити. Слушај Симо! На Косову смо изгубили царство, али ова мода, луксузи, свадбе, даће и пијанке и ово несретно тровање утробе своје — то је Симо друго наше Косово. Тужно и несретно Косово. Збогом Симо! Тешко нама Симо!

Јов. Ж. Буга.

Чувајте се туђих агената.

Већ смо имали прилике, да опоменемо Србе сељаке, да се чувају разних агената, који им нуде разне машине, алате, пољопривредне справе. Исто тако треба се чувати оних, што нуде да осигуравају дјецу до удаје или женидбе, људе доживотно и зграде, а и оних што свијет маме у Америку. А највећма се треба чувати оних, који нуде новац на зајам.

Увијек треба запитати свог попу, учитеља или ког другог ученијег човјека, кад дођу такви агенти или још боље с њима се не треба упуштати ни у разговор. Тежак човјек није кадар просудити, вара ли га онај агенат или не вара.

Сад смо дознали, како је једно мађарско осигуравајуће друштво из Будимпеште, ухватило чак једног Србина тежака близу Петриње, да му буде агенат, да међу тежацима купи оне, који би ради осигурати себе или дјецу или за дјевојке опрему добити, кад се буду удавале. Друштво му даје неку јадну крајцару, а себи вуче корист. Он мора непрестано трчати, купити оне који би се ради осигурати, па занемарује свој тежачки посао. А ко зна какво је то мађарско-чивутско друштво, хоће ли пропасти или не? Да је ближе знали би за њега? Ако друштво пропале, па они тежаци, који су се осигурали изгубе свој новац, тешко ономе, који их је навукао, да се осигурају. Ако је какав човјек из бијелог свијета, не могу до њега тежаци, али ако је тежак, комшија, јави си га њему.

Истог тога тежака окупило је једно чивутско друштво чак из Швајцарске, да буде његов агенат, који ће наговарати наше тежаке да иду у Америку. Зато

што би предавао свој српски народ разним бездушницима, да га вуку по свијету, добивао би од друштва плаћу, као Јуда Искариот, кад је продао Христа.

Али је он био доста паметан па тога господства и плаће није примио.

Тешко је сад живјети. Људи се свакако промећу, а није их брига, хоће ли од тог њихова прометања когод зајаукати.

Лани је неки чивутски трговац коса из Угарске изварао хиљаде српских тежака по Хрватској и Славонији само зато, што тежаци нијесу никога прије питали, већ вјеровали оној скитници, који им је нудио косе, а који би за новце заклео се, да је враг бијел као снијег.

Срби тежаци, чувајте се агената и пробисвијета, а ви немојте бити ничији агенти, већ радите свој посао.

За „Српско Коло“.

„Српско Коло“ свакијем даном све више стјече пријатеља, претплатника и врских заузимача, да се оно што више рашири по народу. И овај пут можемо забиљежити лијеп број народне господе, па и Срба ратара, који се ревно заузимљу за „Српско Коло“. Тако је преч. г. Јован Вукелић парох у Дубравама послао К 9'60 као годишњу претплату за 4 претплатника, а г. С. Мркаљ К 4'80 као полугодишњу претплату за 4 Србина ратара. Г. П. Вујаклија из Топуског послао је К 14'60 за 6 претплатника из села Мрацеља, Чаперовца, Широке Ријеке, Свинице и Перне. Пречасни г. Милан Зеџ парох из Субоцке послао је такођер К 10'60. Овај новац скупљен је у сватовима г. Н. Чудића опћ. благајника. Г. Н. Вујашковић из Миклеушке послао је К 7'20 за 3 претплатника, па пише да ће их још скупити, кад народ тако радо чита „Српско Коло“, а уза то је јефтино, да га може платити и највећи сиромашак. Србин ратар и претплатник „Српског Кола“ из Доње Рашенице, Ђуро Будисављевић, пише уредништву „Српског Кола“, да је скупιο 2 претплатника па вели: „Потписани слободан сам замолити славно уредништво, да изволи примити још 2 члана за овај лијепи, народни лист и то Глишу Радичића и Николу Ђурића из Д. Рашенице. Молим вас, да што прије послати изволите све бројеве овој двојци, како би што боље и даље могао препоручивати наше „Српско Коло“ међу пријатељима, кумовима, браћом српском. — Ето, Срби ратари, угледајте се на овога свога брата, па се сваки побрине за још кога претплатника свом „Српском Колу“. Што вас буде више у „Српском Колу“, тијем ћете бити јачи и напреднији у свему. Преч. г. Никола Милић парох из Стјепана послао је К 9'60 за 4 претплатника, а г. Ластавица, који учи у Загребу за професора предао је управи нашега листа К 3'60 за 3 скупљена претплатника у Сењу. Г. Милан Радишић књиговођа штедионице у Голубинцима послао је опет К 3'60 за 3 скупљена претплатника, па пише, да му се пошље још 15—20 примјерака, како би лакше могао још скупити прет-

платника народном листу „Српском Колу“. Г. Исак Влаисављевић јерођакон манастира Гомирја послао је даље К 20'20, па пише: да је то скупιο преч. г. Митрофан Вукчевић управитељ манастира Гомирја у сватовима г. Мане Беговића на приједлог госпођица Даринке и Данице Томашевићеве. Преч. гос. Атанасије Зорчић прото у Воћину послао је К 12 као претплату за 5 претплатника, па пише да ће још скупити претплатника. Преч. г. Томо Савић парох у Ступовачи послао је К 6'60 за 4 скупљена претплатника а г. Есаповић из Лепоглаве К 7'20 за 3. Г. Стево Узелац трговац у Брињу послао је К 24 за 10 примјерака „Српског Кола“, а г. Васо Наранчић трговац у Врепцу у Лици, К 3'60 за 3 претплатника па пише, да ће их још скупити, кад народ тако радо чита „Српско Коло“ и једва чека да дође нови број. Г. Милан Секулић из Мокрина у Банату послао је даље К 7'80 за 6 скупљених претплатника, а г. Никола Бобић из Дубровника К 5'60 за 2 примјерка. Г. С. А. Суботић из Бос. Градишке послао је К 7'20 за 3, а г. Милан Тривановић из Ориовца К 7 за 5 претплатника. Г. Јован Чордашић из Бешено, послао је К 30, које су скупљене у берби г. Ђорђа Петровића из Митровице. Г. Перо Бекић из Двора послао је К 11'60 за 6 претплатника из околних села. Г. Миљевић Деметер из Топуског послао је К 12 за 5 претплатника, а г. К. Канрга трговац из Госпића К 19'20 за 8 претплатника. Г. П. Вујаклија трговац из Топуског послао је К 7'20 за 3, г. Вук Поповић из Јасенаша у Банату К 7'20 такођер за 3, а г. Пајо Поповић трговац из Дарувара послао је претплату за 9 скупљених претплатника. Г. Никола Ј. Поповић директор штедионице из Митровице послао је К 30 као претплату за „Српско Коло“, па те примјерке дијели сиромашним Србима ратарима. Г. Васо Дурман из Јамнице послао је К 8'40 за три скупљена претплатника. Г. Јово Вучинић из Камералних Моравица послао је даље К 7'20 као годишњу претплату за 3 скупљена претплатника. Угледни Србин ратар Стојан Прибићевић из Главичана послао је годишњу претплату у износу од К 16'60 за 7 претплатника. Г. Н. Брковић из Радовице послао је К 8'40 као претплату за 8 претплатника. Г. Нико Грујичић из Фоче послао је К 6 као полугодишњу претплату за 5 скупљених претплатника. Напошљетку послао је г. Васо Лукач трговац из Вргина моста К 7'20 као годишњу претплату за 3 претплатника. Г. Н. Брковић из Радовице послао је К 9'60 за 6, Глишо Вучковић из Бобара код Липика К 6 за 5, г. Дамјан М. Кондић из Осјечана К 9'60 за 4, г. Јован Бандур из Ријеке К 7'20 за 3, пријатељ народни из Грачаца К 4'80 за 4, преч. г. Милан Чопорда из В. Поганца К 10'80 за 6 и преч. г. Младен Ђирић К 7'20 за 3 нова претплатника. Управа „Српског Кола“ свима лијепо захваљује на њихову труду и заузимању, па моли и осталу народну господу а и саме Србе ратаре, да се и они заузимљу за свој лист, и да га шире међу собом.

Хвала свима који шире „Српско Коло“

Шта се збива у нас и у свијету.

Мађарске школе у Хрватској и Славонији. Сад већ има у Хрватској и Славонији 45 мађарских школа. Од кад је дошао за бана гроф Пејачевић основано их је 24, дакле за двије три године више него их је прије било. Зло је то што у ове школе не одлазе само дјеца мађарских родитеља, којих има прилично по Славонији, Сријему и свуда по жељезницама, него и дјеца других родитеља, Срба и Хрвата, који служе код жељезнице. Тако се овдје сад дижу мађарске школе, док у Угарској хоће да позатварају све школе, које нису мађарске.

Министарство у Пешти није још састављено. Како ће се овај заплет решити не зна се. Краљ не ће никако да пристане на мађарску команду у војсци, Кошутова странка опет најјача у сабору па је сад настало оно што но се каже: повуци, потегни. Да је положај незгодан види се из краљевих ријечи, које је рекао, да су наступила врло тешка времена по државу. Ако се нагоди ипак Мађар у Пешти и Шваба у Бечу, платиће немађарски народи у Угарској, Хрватској и Славонији. Биће као и пред четрдесет година, кад су се они у Бечу погодили с Мађарима тако, да могу с нама радити што хоће, а Немци с нашом браћом Словенима у Аустрији.

Србија склапа нови државни зајам од 83 милијуна динара. Од тога зајма употребиће 30 милијуна за жељезнице, 35 милијуна за топове и војску, а осталих 18 милијуна за отплату ситних државних дугова, на које се плаћају велике камате.

Радосна је појава што је Краљ Петар недавно рекао на ручку скупштинарима, да кажу свему народу у Србији, да ће краљ увек чувати закон, правиче и слободе, и да трзавица и нереди не ће више бити као што је било за краља Милана и Александра.

У Црној Гори гради се сад жељезница од Бара до Подгорице и гради се лука Бар за велику пловидбу. Све ће ово бити од користи црногорском народу.

У Старој Србији и Маћедонији као да ће опет овога прољећа доћи до устанка. У Старој Србији Турци и Арнаути кољу Србе па многи морају бјежати преко границе у Србију. И тако нам пусти тај најлепши крај српски. У Маћедонији опет кољу се међу собом бугарске и српске усташке чете, мјесто да сложено бране сиротињу рају. Турска се опет силно оружа, Аустро-Угарска исто тако, између Србије и Бугарске никако да дође до праве слоге и тако што се год догоди на пролеће, догодиће се на штету и Срба и Бугара.

Различне вијести.

Жалостан глас из народа. „Новом Србобрану“ пише пријатељ из Двора: Народ аметице сели у Америку. Све потекло, па бјежи од куће. Неко мора од

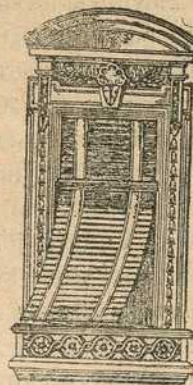
оскудице, глади или дуга, а богме добра половина и не мора. Има их, који уживају 20 јутара земље, па их грамжљивост вуче преко мора, и ако им је кућа пуна свега. Али им је и срце пуно жеља, кад чују колико се долара море зарадити у Америци, па макар и крвавим знојем. — Година је врло оскудна, јер је летошња дуга суша све спржила. Нема кукуруза, свагдашњег круха, а за благо нема крме. Нема граха ни купуса, што је народу иначе главно вариво, а поред кукурузовнице главна храна. Невоља је народна велика.

На Србе у Срему угледати се треба. Ово дана потврђена је и обнародована по кр. котарском суду у Земуну Српска Земљорадничка Задруга у Прхову (удружење са неограниченом одговорношћу), а у управном одбору задругином су следећи: Јефта Рајић, уједно председник; Ђорђе Бабић, уједно заменик председника и Аца Петковић. Пословођа је Чедомир Марин.

С овом је задругом, хвала Богу, сада 55 српских земљорадничких задруга у Срему.

Добротвор трговачког подмлатна. У Београду је умро недавно богати трговац Илија Кораћ, који је сав свој непокретни иметак у вредности од четири стотине хиљада динара оставио трговачкој омладини за њезино школовање и напредак.

Исправан. У 5 броју „Српског Кола“ стојало је да је на Сретеније приликом освећења ново саграђене куће г. Миле Мамуле у Врбовском скупљено К 2640 за „Српско Коло“, а треба да стоји приликом освећења куће г. Јове Марковића, што се овијем исправља.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

Фабрикате

Цјеновници бадава и франко.

604. 5—24.